

32001L0045

19.7.2001.

EIROPAS KOPIENU OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

L 195/46

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2001/45/EK**(2001. gada 27. jūnijs),****ar ko groza Padomes Direktīvu 89/655/EEK par minimālajām prasībām darba ņēmēju drošībai un veselības aizsardzībai darba aprīkojuma izmantošanas laikā (otrā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē)****(Dokuments attiecas uz EEZ)**

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 137. panta 2. punktu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu, kas iesniegts pēc apspriešanās ar Darba drošības, higiēnas un veselības aizsardzības padomdevēju komiteju ⁽¹⁾,ņemot vērā Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

apspriedušies ar Reģionu komiteju,

saskaņā ar Līguma 251. pantā izklāstīto procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Līguma 137. panta 2. punktā paredzēts, ka Padome ar direktīvām var noteikt minimālās prasības, kas jāizpilda, lai veicinātu uzlabojumus attiecībā uz darba ņēmēju drošību un veselības aizsardzību, jo īpaši darba vidē.
- (2) Saskaņā ar minēto pantu ar šīm direktīvām jāvairās radīt administratīvus, finansiālus un juridiskus ierobežojumus, kas traucētu mazu un vidēju uzņēmumu veidošanos un attīstību.
- (3) Darba drošības, higiēnas un veselības aizsardzības uzlabošana ir mērķis, ko nedrīkst pakārtot saimnieciskiem apsvērumiem.
- (4) Lai nodrošinātu darba ņēmēju veselības aizsardzību un darba drošību, ir būtiski panākt atbilstību tām minimālajām prasībām, kas izvirzītas labākai veselības aizsardzībai un darba drošībai saistībā ar pagaidu darbam augstumā iedalīta darba aprīkojuma izmantošanu.
- (5) Noteikumi, kas pieņemti, ievērojot Līguma 137. panta 2. punktu, neliedz nevienai dalībvalstij darba apstākļu drošības nolūkos uzturēt spēkā vai ieviest stingrākus pasākumus, kas ir saderīgi ar Līgumu.

- (6) Darbs augstumā darba ņēmējiem var būt saistīts ar sevišķi lielu risku viņu veselībai un darba drošībai, it īpaši ar risku nokrist no augstuma vai ciest citos nopietnos nelaimes gadījumos darbā, kas veido ievērojamu procentuālu daļu no visiem nelaimes gadījumiem, sevišķi no fatāliem nelaimes gadījumiem.
- (7) Pašnodarbinātas personas un darba devēji, ja viņi paši veic profesionālu darbību un personiski lieto darba aprīkojumu, kas paredzēts pagaidu darba veikšanai augstumā, var ietekmēt darba ņēmēju veselības aizsardzību un darba drošību.
- (8) Padomes 1992. gada 24. jūnija Direktīva 92/57/EEK par darba drošības un veselības aizsardzības minimālo prasību piemērošanu pagaidu vai pārvietojamos būvlaukumos (as-totā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē) ⁽⁴⁾ šo kategoriju personām uzliek pienākumu ievērot *inter alia* Direktīvas 89/655/EEK ⁽⁵⁾ 4. pantu un I pielikumu.
- (9) Visiem darba devējiem, kas paredzējuši veikt pagaidu darbu augstumā, šim nolūkam jāizvēlas aprīkojums, kas nodrošina pienācīgu aizsardzību pret risku nokrist no augstuma.
- (10) Kritienu novēršanai paredzētie kolektīvie aizsardzības līdzekļi kopumā aizsargā labāk nekā individuālie aizsardzības līdzekļi. Papildus konkrētai vietai piemērotu riska novēršanas aprīkojuma izvēlei un izmantošanai attiecīgā gadījumā būtu jāveic specifiska darba ņēmēju apmācība un apstākļu papildu izpēte.
- (11) Kāpnes, sastatnes un virves ir aprīkojums, ko visbiežāk izmanto pagaidu darbos augstumā, un tādēļ šāda veida darbos iesaistīto darba ņēmēju drošība un veselības aizsardzība lielā mērā ir atkarīga no minētā aprīkojuma pareizas izmantošanas; tādēļ ir jāprecizē veids, kādā darba ņēmējiem ir visdrošāk lietot minēto aprīkojumu; tādēļ ir nepieciešams veikt darba ņēmēju pienācīgu un specifisku apmācību.
- (12) Šī direktīva ir vispiemērotākais līdzeklis, kā sasniegt vēlamos mērķus, un tajā nav paredzēts vairāk kā būtu nepieciešams minētajā nolūkā.
- (13) Šī direktīva ir praktisks ieguldījums iekšējā tirgus sociālā aspekta radīšanā.

⁽¹⁾ OV C 247 E, 31.8.1999., 23. lpp. un
OV C 62 E, 27.2.2001., 113. lpp.

⁽²⁾ OV C 138, 18.5.1999., 30. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2000. gada 21. septembra atzinums (OV C 146, 17.5.2001., 78. lpp.), Padomes 2001. gada 23. marta kopējā nostāja (OV C 142, 15.5.2001., 16. lpp.) un Eiropas Parlamenta 2001. gada 14. jūnija lēmums.

⁽⁴⁾ OV L 245, 26.8.1992., 6. lpp.

⁽⁵⁾ OV L 393, 30.12.1989., 1. lpp.

(14) Būtu jādod iespēja dalībvalstīm izmantot pārejas laiku, lai ņemtu vērā īpašās problēmas, kas jārisina mazajiem un vidējiem uzņēmumiem,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Šīs direktīvas pielikuma tekstu pievieno Direktīvas 89/655/EEK II pielikumam.

2. pants

1. Dalībvalstis pieņem un publicē normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai vēlākais līdz 2004. gada 19. jūlijam izpildītu šīs direktīvas prasības. Par to tās tūlīt informē Komisiju.

Dalībvalstīm ir tiesības attiecībā uz pielikuma 4. punkta piemērošanu izmantot pārejas laiku, kas nav ilgāks par diviem gadiem, skaitot no pirmajā daļā minētā datuma, lai ņemtu vērā dažādās situācijas, kuras varētu rasties, praktiski piemērojot šo direktīvu, jo īpaši, kad to veic mazie un vidējie uzņēmumi.

2. Kad dalībvalstis paredz šos pasākumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka šādas atsaucis izdarīšanas metodes.

3. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus savu tiesību aktus, ko tās pieņēmušas vai pieņem jomā, uz ko attiecas šī direktīva.

3. pants

Šī direktīva stājas spēkā tās publicēšanas dienā Eiropas Kopienų Oficiālajā Vēstnesī.

4. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Luksemburgā, 2001. gada 27. jūnijā

Eiropas Parlamenta vārdā —

priekšsēdētāja

N. FONTAINE

Padomes vārdā —

priekšsēdētāja

A. BOURGEOIS

PIELIKUMS

“4. Noteikumi par pagaidu darbam augstumā iedalīta darba aprikojuma izmantošanu**4.1. Vispārīgi noteikumi**

- 4.1.1. Ja, ievērojot Direktīvas 89/391/EEK 6. pantu un šīs direktīvas 3. pantu, pagaidu darbu augstumā nav iespējams veikt droši, ar pienācīgiem ergonomiskiem nosacījumiem un uz piemērotas virsmas, tad darba veikšanai jāizvēlas aprikojums, kas ir vispiemērotākais drošu darba apstākļu radīšanai un uzturēšanai. Kolektīvajiem aizsardzības līdzekļiem jānodrošina priekšroka salīdzinājumā ar individuālajiem aizsardzības līdzekļiem. Darba aprikojuma izmēriem jābūt piemērotiem veicamā darba veidam un paredzamajai slodzei, kā arī jāļauj droši pārvietoties.

Vispiemērotākos līdzekļus pieejai pagaidu darba vietām augstumā jāizvēlas atkarībā no pārvietošanās biežuma, darba veikšanas augstuma un darba vietas izmantošanas ilguma. Izvēlei jābūt tādai, kas ļauj veikt evakuāciju nenovēršamu briesmu gadījumā. Pārvietošanās starp pieejas līdzekļiem un darba platformām, stāviem vai trapiem nedrīkst palielināt kritiena risku.

- 4.1.2. Strādājot augstumā, kāpnes drīkst izmantot kā darba vietu vienīgi tādos apstākļos, kuros, ņemot vērā 4.1.1. punktu, nav pamata izmantot drošāku darba aprikojumu, jo riska pakāpe ir zema un vai nu aprikojumu izmanto neilgu laiku, vai darba laukumam ir raksturīgas iezīmes, kuras darba devējs nespēj mainīt.

- 4.1.3. Pieeju ar virvju un pielāgojumu palīdzību var izmantot vienīgi apstākļos, kad riska vērtējumā atzīts, ka darbu iespējams veikt droši, un kad nav pamata izmantot citu, drošāku darba aprikojumu.

Ņemot vērā riska vērtējumu un jo īpaši atkarībā no darba ilguma un ergonomiskajiem ierobežojumiem, darba vietā ir jāparedz sēdekļi ar atbilstīgām palīgierīcēm.

- 4.1.4. Atkarībā no izraudzītā darba aprikojuma veida un pamatojoties uz iepriekš minēto, ir jāparedz attiecīgi pasākumi, lai darba ņēmējiem līdz minimumam samazinātu ar attiecīgā veida aprikojumu saistītu risku. Vajadzības gadījumā ir jāparedz aizsarglīdzekļu uzstādīšana, lai nepieļautu kritienus. Aizsarglīdzekļiem jābūt ar piemērotu uzbūvi un pietiekami izturīgiem, lai nepieļautu vai apturētu kritienus no augstuma un, ciktāl iespējams, nepieļautu darba ņēmēju savaināšanos. Kolektīvos aizsarglīdzekļus kritienu novēršanai drīkst neuzstādīt tikai tajās vietās, kur atrodas pieeja kāpnēm.

- 4.1.5. Ja konkrēta darba veikšanai nepieciešams uz laiku novākt kolektīvos aizsarglīdzekļus kritienu novēršanai, ir jāveic efektīvi kompensējoši drošības pasākumi. Minēto darbu nedrīkst sākt, pirms šie pasākumi nav veikti. Pēc minētā darba pilnīgas vai daļējas pabeigšanas, kolektīvie aizsarglīdzekļi kritienu novēršanai ir jāuzstāda no jauna.

- 4.1.6. Pagaidu darbu augstumā drīkst veikt vienīgi tad, ja laika apstākļi neapdraud darba ņēmēju drošību un veselību.

4.2. Īpaši noteikumi par kāpņu izmantošanu

4.2.1. Kāpnes jānovieto tā, lai nodrošinātu to stabilitāti izmantošanas laikā. Pārnēsājamās kāpnes jānovieto uz stabila, izturīga, piemērota lieluma un nekustīga atbalsta tā, lai pakāpieni būtu horizontāli. Piekārtajām kāpnēm, izņemot virvju kāpnes, jābūt droši nostiprinātām, lai tās nevarētu pārvietot un lai novērstu kāpņu šūpošanos.

4.2.2. Pārnēsājamo kāpņu pamats ir jānodrošina pret slīdēšanu kāpņu izmantošanas laikā, to augšgalā vai apakšgalā pakāpienus nostiprinot ar jebkura veida pretslīdes ierīci vai izmantojot jebkādu citu risinājumu, kura efektivitāte ir līdzvērtīga. Kāpnēm, ko izmanto pieejai, jābūt tik garām, lai tās sniegtos pietiekami tālu pāri darba platformas malai, ja vien nav citas drošas iespējas pieturēties. Izmantojot saliekamās kāpnes un bīdāmās kāpnes, nedrīkst pieļaut, ka dažādi kāpņu posmi kustas attiecībā viens pret otru. Pārvietojamās kāpnes nedrīkst pārvietot, pirms darba ņēmējs uz tām nav uzkāpis.

4.2.3. Kāpnes jāizmanto tā, lai darba ņēmējiem jebkurā brīdī būtu droša iespēja pieturēties un atbalstīties. Šādai iespējai jābūt jo īpaši gadījumos, kad augšup pa kāpnēm ar rokām jānes smagumi.

4.3. Īpaši noteikumi par sastatņu izmantošanu

- 4.3.1. Ja nav pieejami aprēķini par izvēlētajām sastatnēm vai ja tie neattiecas uz paredzēto konfigurāciju, ir jāveic stiprības un stabilitātes aprēķini, ja vien sastatnes netiek montētas saskaņā ar vispārēji atzītu standarta konfigurāciju.

- 4.3.2. Atkarībā no izraudzīto sastatņu sarežģītības pakāpes, kompetentai personai jā sastāda to montāžas, izmantošanas un demontāžas plāns. Tas var būt standarta plāna formā, papildināts ar punktiem par konkrētajām sastatnēm specifiskām detaļām.
- 4.3.3. Sastatņu nesošās daļas ir jānodrošina pret slīdēšanu vai nu pievienojot stiprinājumu nesošajai virsmai, vai izmantojot pretslīdes ierīces, vai jebkādu citu līdzvērtīgas efektivitātes līdzekli, kā arī slodzei pakļautajai sastatņu virsmai jābūt pietiekoši izturīgai. Jānodrošina, lai sastatnes būtu stabīlas. Sastatnes uz riteņiem ir jāaprīko ar atbilstīgām ierīcēm, lai šīs sastatnes nejausi neizkustētos laikā, kad augšā strādā.
- 4.3.4. Sastatņu stāva izmēriem, formai un konstrukcijai jābūt piemērotiem veicamā darba veidam, atbilstīgiem paredzamajai slodzei, un tiem jāļauj darba ņēmējiem neapdraudēti strādāt un pārvietoties. Sastatņu stāvam jābūt montētam tā, lai pie parastas slodzes tā elementi nekustētos. Starp sastatņu stāva elementiem nedrīkst būt bīstamu atveru, un ir jābūt vertikālām margām, lai novērstu kritienus.
- 4.3.5. Ja daļa sastatņu nav izmantojama, piemēram, to montāžas, demontāžas vai pārveides laikā, tad tā jāmarķē ar brīdinājuma zīmēm par vispārējām briesmām, to veicot saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem, kuros transponē Direktīvu 92/58/EEK, kā arī atbilstīgi jānorobežo ar fiziskiem šķēršļiem, kas slēdz pieeju bīstamajai zonai.
- 4.3.6. Sastatnes drīkst montēt, demontēt vai būtiski pārveidot vienīgi kompetentas personas uzraudzībā, un to drīkst darīt vienīgi tādi darba ņēmēji, kas paredzēto darbību sakarā ir atbilstīgi apmācīti, apskatot darbībām specifiskos riskus saskaņā ar 7. pantu, un konkrēti šādās jomās:
- attiecīgo sastatņu montāžas, demontāžas vai pārveides plāna izpratne;
 - drošība attiecīgo sastatņu montāžas, demontāžas vai pārveides laikā;
 - pasākumi, lai novērstu personu vai priekšmetu krišanas iespēju;
 - drošības pasākumi tādu laika apstākļu gadījumā, kas varētu nelabvēlīgi ietekmēt attiecīgo sastatņu drošību;
 - pieļaujamās slodzes;
 - citi riski, kas varētu būt saistīti ar iepriekš minēto montāžu, demontāžu vai pārveidi.

Darbu uzraugam un attiecīgajiem darba ņēmējiem ir jābūt pieejamam 4.3.2. punktā minētajam montāžas un demontāžas plānam, to skaitā visām tajā iekļautajām instrukcijām.

4.4. Īpaši noteikumi par pieejas ar virvēm un pielāgojumu izmantošanu

Izmantojot pieeju ar virvēm un pielāgojumus, jāievēro šādi nosacījumi:

- sistēmai jā sastāv vismaz no divām atsevišķi nostiprinātām virvēm, vienu no tām izmantojot kā pieejas, nolaišanās un atbalsta līdzekli (darba virve), bet otru — kā drošības līdzekli (drošības virve);
- darba ņēmējiem jābūt apgādātiem ar atbilstīgām drošības siksnām, un tās jāvalkā, savienotas ar drošības virvi;
- darba virvei jābūt aprīkotai ar drošiem pacelšanās un nolaišanās līdzekļiem, kā arī ar paškontrolējošu sistēmu, lai novērstu lietotāja kritiena iespējamību gadījumā, ja viņš zaudē kontroli pār savām kustībām. Drošības virvei jābūt aprīkotai ar darba ņēmēja kustībām sekojošu mobīlu sistēmu kritienu novēršanai;
- instrumentus un citus piederumus, ko darba ņēmējs grasās izmantot, jāpiestiprina pie darba ņēmēja drošības siksnas vai pie darba vietas sēdekļa vai jāpiestiprina ar citiem piemērotiem līdzekļiem;
- darbu pienācīgi jāplāno un jāuzrauga, lai ārkārtas situācijā darba ņēmēju būtu iespējams glābt nekavējoties;
- saskaņā ar 7. pantu attiecīgajiem darba ņēmējiem jāsaņem atbilstīga apmācība paredzēto darbību sakarā, un jo īpaši attiecībā uz glābšanas metodēm.

Izņēmuma gadījumos, kad, ņemot vērā riska novērtējumu, otras virves izmantošana padarītu darbu vēl bīstamāku, ir pieļaujama tikai vienas virves izmantošana ar noteikumu, ka ir veikti atbilstīgi drošības pasākumi saskaņā ar attiecīgās valsts likumiem un praksi.”